

Waarderend Veranderen voor samenwerking zorg en sociaal domein rondom mensen in de laatste levensfase

In dit artikel staat de methodiek Waarderend Veranderen centraal, ingezet in drie gemeenten met als doel samenwerking tussen de zorg en het sociaal domein te stimuleren, om goede (palliatieve) zorg en ondersteuning te bieden aan mensen in de laatste levensfase.

Palliatieve zorg is vooral bekend vanuit – de naam zegt het al – de zorgsector. Dat ook het sociaal domein veel kan betekenen voor mensen in de laatste levensfase en hun naasten, krijgt steeds meer aandacht. Samenwerking wordt dan ook steeds belangrijker.

Bij palliatieve zorg wordt meestal gedacht aan terminale zorg in de stervensfase. Maar het gaat ook om mensen met een ongeneeslijke ziekte die nog weken, maanden of zelfs jaren te leven hebben, én hun naasten. Denk aan een moeder met uitbehandelde kanker en haar gezin. Of aan een kind met een progressieve ongeneeslijke ziekte en diens ouders.

Waarom samenwerking zorg en sociaal domein?

Mensen in de laatste levensfase én hun naasten kunnen vragen hebben over lichamelijke, sociale, psychische en spirituele behoeften. Goede palliatieve zorg en ondersteuning bestrijkt al deze dimensies. Daarvoor is goede samenwerking tussen de zorg en het sociaal domein nodig. Ook vanwege kosten en doelmatigheid: de juiste zorg op de juiste plek.

[Zie ook de video De kracht van samenwerking tussen zorg en sociaal domein in de laatste levensfase>](#)

Hoewel steeds meer professionals het belang van samenwerking inzien, gaat samenwerking niet vanzelf. Partijen moeten elkaar leren kennen, begrijpen, waarden en vertrouwen om daadwerkelijk goed te gaan samenwerken.

Hoe samenwerking initiëren en faciliteren?

Bovenstaande 5 stappen vormen de kern van de succesvolle methodiek *Waarderend Veranderen voor samenwerking zorg en sociaal domein rondom mensen in de laatste levensfase*. Deze methodiek komt voort uit drie proeftuinen in Maarssen, Roermond en Zundert, begeleid door [Agora](#) en [Movisie](#).

Vanuit de proeftuinen is een aanpak ontwikkeld met bijbehorend stappenplan, tools, materialen en kennisbladen. De aanpak bestaat uit 5 stappen die deelnemers gedurende een jaar met elkaar doorlopen, om samenwerking tussen professionals én vrijwilligers vanuit de zorg en het sociaal domein te initiëren en faciliteren. [Lees meer in het Logboek Oogst Proeftuinen](#)

De methodiek is door Stichting PZNL beschreven in een implementatiehandreiking, die beoogde samenwerkingspartners stap voor stap door het hele proces leidt. [Download de implementatiehandreiking op palliaweb.nl >](#).

De Proeftuinmethodiek

Waarderend veranderen

De proeftuinen initiëren en faciliteren de samenwerking tussen professionals en vrijwilligers in de palliatieve zorg en **het sociaal domein**, voor inwoners die thuis verblijven. Er wordt gewerkt volgens de methode **Waarderend veranderen** (Appreciative Inquiry), een aanpak én zienswijze om veranderingen te realiseren. De kracht ligt in de focus op waarderen. Vanuit een 'positief kernthema' sluit het aan, daar waar de energie stroomt. Het bouwt voort op eerdere successen en kwaliteiten, met de inzet van creatieve werkvormen. De methode kent vijf stappen:

- 1 Stel een positief kernthema vast** dat antwoord geeft op de vraag: waar willen we meer van? Wat is de ambitie, de stip aan de horizon? Wat willen we uiteindelijk samen bereikt hebben? Het kernthema staat centraal in de aanpak.
- 2 Verken successen, talenten en krachten** die al aanwezig zijn, bijvoorbeeld door een netwerkkaart te maken van bestaande relaties, of op basis van de vier dimensies fysiek, sociaal, psychisch en zingeving. Verken bestaande projecten, organisaties, initiatieven en/of samenwerkingsverbanden waarbij je kunt aansluiten.
- 3 Verbeeld de gewenste toekomst** op een creatieve, beeldende manier, bijvoorbeeld door een metafoor te gebruiken of een collage of tekening te maken.
- 4 Start met vormgeven:** Waarmee brengen we het gewenste toekomstbeeld dichterbij?
- 5 Start het verwezenlijken** van de gewenste toekomst: ga **experimenteren**, onderneem acties en zet kleine verbeteracties op om de ambities waar te maken.

Professionals aan het woord

In de [video Proeftuin Maarssen - Samen werken aan kwaliteit van leven](#) vertellen twee huisartsen, een adviseur welzijn en een wethouder over hun weg naar betere samenwerking rond mensen in de laatste levensfase.

“Door elkaar te vinden, kunnen we de zorg beter met elkaar delen en ontstaan kortere lijnen.”

Marieke Ausems, huisarts, kaderarts palliatieve zorg in gemeente Stichtse Vecht

In de Carend [podcast De Sociaal Werker](#) vertelt sociaal werker Romee Gerssen over het Palliatieve Thuiszorg netwerk waarin huisartsen, wijkverpleegkundigen, fysiotherapeuten, diëtisten, geestelijk verzorgers en sociaal werkers zorg en ondersteuning afstemmen voor mensen in de laatste levensfase.

“In het Palliatieve Thuiszorg netwerk denken we met elkaar mee: wat zou passend zijn voor deze mensen in de palliatieve fase? We hebben korte lijntjes en weten wat we aan elkaar hebben.”

Romee Gerssen, adviseur bij welzijnorganisatie MOmenz in gemeente Stichtse Vecht

Wat zijn belangrijke randvoorwaarden?

Voor een succesvolle implementatie gelden verschillende randvoorwaarden en is een tijdsinvestering en financiële investering nodig (zie p.5 van de [implementatiehandreiking](#)). Stichting Agora kan organisaties die hiermee willen starten ondersteunen en begeleiden, onder de vlag van een [leerwerkplaats](#). Agora heeft ook kennis van subsidiemogelijkheden.

Wat levert het op?

Het opbouwen van een multidisciplinair netwerk van zorgprofessionals en professionals uit het sociaal domein levert het volgende op:

- Professionals kennen elkaars expertise en weten elkaar (blijvend) te vinden; ook na de opstartfase.
- Daardoor verbetert de reikwijdte -lichamelijke, sociale, psychische en spirituele dimensie- van de zorg en ondersteuning aan mensen in de palliatieve fase én hun naasten. Door de afstemming verbetert ook de kwaliteit van de (integrale) zorg en ondersteuning. De juiste zorg op de juiste plek.
- Daardoor verbetert de ervaren kwaliteit van leven van mensen in de laatste levensfase en hun naasten.